

Asia: VN/21836/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta kansalliseksi luonnon monimuotoisuusstrategiaksi 2035

Lausuntopyyntö

2. Strategian lähtökohdat

-

3.1 ja 3.2 Päätaavoite ja tarkemmat tavoitteet

-

3.3 Luonnon tilan tavoitteet

3.3 Luonnon tilan tavoitteet

Strategialuonnos tunnistaa, että ilmaston lämpeneminen kiihdyttää laji- ja luontotyyppien katoa, ja on uhka tilan paranemiselle. Siksi myös tavoitteissa tulee kytkeä selkeämmin luontokadon ja ilmastonmuutoksen yhteys, ja nostaa ilmaston lämpenemisen torjunta keskeiseksi tavoitteeksi koko strategialle.

T3.5.3 Laiduntamisen lisääntyminen ei tule olla itseisarvo, ja tulee toteuttaa vain mailla joissa luonnon monimuotoisuus hyötyy laiduntamisesta. Osa laiduntamiseen muutetusta nurmipelloista sijaitsee turvemailla, jotka päästävät enemmän hiiltä kuin sitovat turveaineksen hajotessa (LuKe, n.d). WWF (2020) arvioi, että luonnonlaidunnus hyödyttää luonnon monimuotoisuutta vain, kun laidunnus tapahtuu perinneympäristöissä, jotka vaativat aktiivista hoitoa. Siksi laiduntamisen osuus karjataloudessa tulee lisääntyä, mutta vain alueilla joissa luonnon monimuotoisuus hyötyy laiduntamisen vaikutuksista.

T3.7 Luonnon monimuotoisuuden lisääntyminen taajama-alueilla tulee tapahtua ensisijaisesti suojelemalla nykyisiä luonnontilaisia ympäristöjä. Luonnon tilaa tukevat uuselinympäristöt tulee toteuttaa alkuperäisen lajiston tarpeet edellä, sekä mahdollisimman paljon ja pitkäaikaisesti hiilidioksidia sitoen kyseiseen luonnonympäristöön sopivilla menetelmillä.

Ekosysteemipalvelut ja niiden hyödyt tunnistetaan alatavoitteissa vain ihmisille realisoituvina hyötyinä. Keskittymällä ekosysteemien hyötysuhteeseen strategia asettaa lähtökohdan luonnosta välinearvona, sekä vahvistaa narratiivia ihmisestä luonnon herrana. Mikäli strategia pyrkii vaikuttamaan myös arvoihin ja käyttäytymiseen luontokadon juurisyynä (Kuva 1), yhteiskunnan itseoikeutettua asennetta luontopalveluiden kuluttajana tulee pyrkiä muuttamaan.

T4 Ekosysteemipalvelut ja niiden hyödyt tunnistetaan alatavoitteissa vain ihmisille realisoituvina hyötyinä. Keskittymällä ekosysteemien hyötysuhteeseen strategia asettaa lähtökohdan luonnosta välinearvona, sekä vahvistaa narratiivia ihmisestä luonnon herrana. Mikäli strategia pyrkii vaikuttamaan myös arvoihin ja käyttäytymiseen luontokadon juurisyynä (Kuva 1), yhteiskunnan itseoikeutettua asennetta luontopalveluiden kuluttajana tulee pyrkiä muuttamaan.

3.4 Suojelu ja ennallistaminen

T7 On tärkeää, että Suomi on sitoutunut kansainvälisiin luonnonsuojelutavoitteisiin, mutta nämä tulisi ottaa vähimmäisvaatimuksina tilanteissa, jossa Suomessa voidaan suoriutua kansainvälisiä tavoitteita paremmin. Esimerkiksi strategialuonnoksessa mainitaan, että valtakunnallisella tasolla Suomessa on jo tiukasti suojeltu yli 10% maa-alueista, ja näiden alueiden lisäämiselle ei aseteta strategiassa tavoitteita. Taatakseen luonnontilan paranemisen Suomen tulee lisätä tiukasti suojeltujen alueiden määrää, tuoda vanhat ja luonnontilaiset metsät tiukan suojelun piiriin jo ennen vuotta 2030 ja asettaa tieteeseen perustuvat suojelutavoitteet kaikille luonnontilaisille ekosysteemeille. Suomen Luontopaneeli (2021) myös ehdottaa, että paras luonnonsuojelullinen hyöty saavutetaan suojelemalla tiukasti vähintään 10% metsäpinta-alasta tasaisesti kaikissa Suomen maakunnissa.

Aiemman biodiversiteettistrategian arvioitiin yleisesti epäonnistuneen luonnontilan kehityksen parantamisessa muun muassa siksi, että tavoitteet eivät olleet tarpeeksi kunnianhimoisia (Ympäristöministeriö, n.d). Tulevan strategian tulee välttää lankeamasta samaan sudenkuoppaan, jotta pysäytämme kuudennen sukupolun ja saavutamme luontopositiivisen Suomen vuoteen 2035 mennessä.

Suojelu täytyy toteuttaa siten, että paikallinen väestö pääsee vaikuttamaan suojelun keinoihin. Erityisesti saamelaisten maankäyttö- ja kulttuurisia oikeuksia tulee kunnioittaa ja päätöksenteon pitää pohjautua saamelaisten vapaaseen, tietoon perustuvaan ennakkosuostumukseen. Suomen tulee ratifioida ILO 169 ja suojella sen vaatimusten mukaisesti saamenmaan ympäristöä yhteistyössä saamelaisten kanssa. Lisäksi mikäli Saamelaiskäräjät virallisesti hyväksyy hallituksen esityksen saamelaiskäräjälain muutoksista, myös eduskunnan tulee hyväksyä kyseiset lakimuutokset.

T8 Ekosysteemien tilaa tulisi parantaa 30 prosentilla heikentyneistä alueista. YK:n biodiversiteettisopimuksen osapuolikokouksessa COP15:ssä päätettiin nostaa ennallistamisprosenttia 30%. On tärkeää, että Suomi tekee oman osuutensa kansainvälisen tavoitteen saavuttamiseksi. Vähintään 30% heikentyneestä luonnosta on ennallistettava.

3.5 Paineiden vähentäminen ja juurisyihin vaikuttaminen

3.5.1 Luonnonvarojen hyödyntäminen, maankäyttö ja rakentaminen

T9.2 Kaikkien luonnonvara-, maankäyttö- ja rakennusalan toimijoiden koulutukseen tulisi sisällyttää pakollinen oppikokonaisuus luonnon monimuotoisuudesta, jotta heillä on työkalut tehdä itsenäisesti ratkaisuja, jotka edistävät luonnon monimuotoisuutta ja minimoivat luontokadon. Koulutus luonnon monimuotoisuuteen liittyen tulee uusia säännöllisin väliajoin, jotta opit pysyvät mielessä ja toimijat saavat uutta ja päivitettyä tietoa.

T9.3 Lieventämishierarkian toteutumista tulee seurata tarkoin ja läpinäkyvästi. Lisäksi luontohaitan välttämistä eli vain tarpeeseen rakentamista tulee korostaa vielä nykyistä enemmän, jotta varmasti vältytään turhilta rakennus- ja maankäyttöhankkeilta.

T10.1 ja 10.3 Kiertotalousohjelman tavoitteiden piiriin eivät kuulu vientituotteiden valmistukseen käytetyt luonnonvarat (Valtioneuvosto tiedote 8.4.2021). Vientituotteiden valmistus heikentää kuitenkin samalla lailla luonnon monimuotoisuutta kuin kotimaan markkinoille jäävien tuotteiden valmistus, ja siksi ne tulee huomioida osana tätä tavoitetta.

T10.2 Suomalaisten ekologinen jalanjälki on Euroopan suurimpia henkeä kohden (Eurostat 2020) ja tämä johtuu pitkälti suomalaisten ylikulutuksesta. Jotta luontokato saadaan pysäytettyä ja luonnonvarojen ekologisesti kestävä käyttö varmistettua, on kiertotalouden edistämisen lisäksi talouskasvun irtikytkentää kuluttamisesta nopeutettava. Lisäksi päättäjien - niin valtion kuin kunnallisellakin tasolla - tulee edistää ja peräänkuuluttaa kulutuksen absoluuttista vähentämistä tehokkaimpana tapana luonnon monimuotoisuuden elvyttämiseksi. Samalla poliittisten päättäjien tulee mahdollistaa kuluttajien kestävämmät valinnat tukemalla ympäristöystävällisten tuotteiden ja palveluiden kohtuullista hinnoittelua sekä poistamalla hintoja vääristävät ympäristölle haitalliset tuet.

Yritysten rooli (mm. T10.5, T12 ja T22) luontokadon pyäsyttämisessä tunnistetaan vahvasti Kunming-Montreal biodiversiteettikehyksessä. Kansainväliseen kehykseen nojaten Suomessa tulee isoille yrityksille asettaa velvoitteet selvittää ja raportoida omat luontovaikutuksensa, jotta yritysten toimien vaikutusta pystytään läpinäkyvästi seuraamaan. Julkisten, yrityksiä ohjaavien ohjauskeinojen tulee olla tarpeeksi vaikuttavia, jotta yritysten ympäristövaikutuksia saadaan aidosti vähennettyä. Lisäksi on tärkeää varmistaa, että ympäristövaikutusten minimointi nostetaan elinkeinoelämän toimijoiden keskuudessa yhdeksi tärkeimmistä kriteereistä taloudellisen kannattavuuden rinnalle päätöksenteossa.

3.5.2 Yksilöiden, yhteisöjen ja organisaatioiden aktiivinen toiminta

Nuorten aktiivista osallistumista luonnon monimuotoisuuden parantamiseen tulee tukea ja edistää. Jotta nuorten omaehtoinen toiminta olisi mahdollista, pidämme tärkeänä, että nuorille tarjotaan ruohonjuuritason rahoitusta omiin tai järjestöjen toteuttamiin luontokatoa hidastaviin projekteihin.

3.5.4 Julkishallinnon ohjaus

Tavoitteen 14.7 toteutumisen osalta on välttämätöntä, että ympäristövaikutukset nostetaan keskeiseksi kriteeriksi julkisissa hankinnoissa. Julkisten hankintojen lisäksi myös kaikissa julkisissa toiminnoissa tulee nostaa luontokadon pysäyttäminen keskeiseksi kriteeriksi toimintaa suunniteltaessa.

Lisäksi ohjauksen osalta Suomen tulee sitoutua poistamaan tai uudelleen ohjaamaan luonnolle haitalliset tuet ympäristön kannalta positiiviseen tuotteisiin, palveluihin ja toimintatapoihin.

T14.6 Ei riitä, että julkisia investointeja ja sijoituksia arvioidaan luonnon monimuotoisuus- ja ilmastovaikutusten perusteella vaan vaikutukset luonnon monimuotoisuuteen ja ilmastoon on nostettava yhdeksi tärkeimmäksi kriteeriksi hankkeille.

T14.2 Riittävän rahoituksen ohjaaminen luonnon monimuotoisuuden suojelemiselle sekä toimien jatkuvuus on varmistettava, jotta vaadittavan vaikuttavuustason toimia voidaan toteuttaa.

T.14.5 Oikeudenmukainen siirtymä on huomioitava osana sääntelyä sekä ohjauskeinoja.

3.5.5 Osallistuminen luontoa koskevaan päätöksentekoon

On hienoa, että strategiassa on tunnistettu nuorten ja lasten erityinen rooli luontopäätöksentekoon osallistumisessa. Jo tunnistettujen keinojen lisäksi pidämme tärkeänä, että strategiassa nostetaan nuorten ilmasto- ja luontoneuvoston perustaminen tärkeäksi keinoksi edistää nuorten osallistumista.

Nuorten ilmasto- ja luontoneuvosto on ilmasto- ja luontopolitiikkaa tekevien ministeriöiden alaisuuteen perustettava riippumaton nuorten neuvosto, jota tulee kuulla ilmastoon ja luonnon monimuotoisuuteen liittyviä päätöksiä valmisteltaessa ja tehtäessä. Lisäksi neuvosto voisi tukea laajempien nuorten kuulemisten järjestämisessä ja nuorille luontopolitiikasta viestimässä.

T15.1 Vaikutukset tuleviin sukupolviin ja aliedustettuihin toimijaryhmiin tulee huomioida politiikan lisäksi myös luonnon monimuotoisuuteen vaikuttavissa julkisissa hankkeissa.

3.5.8 Tietoisuus ja luonto-osaaminen

Koulujen roolin ohella myös viranomaistahojen, kuten ministeriöiden ja kuntien tulee viestä luonnon monimuotoisuuskysymyksistä saavutettavalla, yleistajuisella ja nuorille sopivalla tavalla.

Kolmannen sektorin luonnonsuojelu- ja harrastusyhdistysten panos sivistystyössä ja merkityksellisen luontoyhteyden luomisessa on merkittävä ja niiden julkinen rahoitus on nostettava nykyistä korkeammalle tasolle.

3.6 Saamelaiset ja luonnon monimuotoisuus

-

3.7 Suomi maailmalla

-

Muita huomioita luonnoksesta

Muuta

Yhteiskunnan rakenteet läpäisevä yhteistyö on huomioitu strategiassa, tavoitevuotena 2035. Kuitenkin, jotta uhanalaistumiskehitys saadaan pysäytettyä 2035 mennessä ja, jotta Suomi on monimuotoisuuden tilan parantamisen ja kestävä kehityksen edelläkävijä maailmalla 2030 mennessä, tulee yhteistyötavoitteiden realisoitumista aikaistaa.

Harju Noora
Nuoret biodiversiteettivaikuttajat